

595.706492

E 61

In s.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

Deel 20

1 februari 1960

No 2

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: P. J. Brakman: Zeeuwse Wantsenvangsten II (p. 21). — M. P. Peerdeman: Bijdrage tot de kennis van de vlinderfauna van oost Zeeuws-Vlaanderen (p. 26). — E. J. Nieuwenhuis: Over *Adolias dirtea* F. (Lep., Nymphal.) (p. 29). — C. J. H. Franssen and W. P. Mantel: The Flax Thrips: *Thrips lini* Lad. or *Thrips linarius* Uzel? (p. 30). — L. G. E. Kalshoven: Data on the occurrence of *Glyptotermes* and *Neotermes* species in Java and Sumatra (p. 34). — Literatuur (p. 25: S. van Heijnsbergen, G. Kruseman). — Korte mededelingen (p. 29: C. G. Wagenaar; p. 33: W. H. Soutendijk; p. 40: G. Kruseman, B. J. Lempke).

Zeeuwse Wantsenvangsten II

door

P. J. BRAKMAN

23. *Deraeocoris* (*Camptobrochis*) *punctulatus* (Fn.), Oostkapelle, 10.X.1954, één ♂ onder *Cakile* in de duinen.

24. *Bryocoris pteridis* (Fn.), Oostkapelle, 13.VI.1953, de f. macroptera in groot aantal op wijfjesvaren. Deze zeldzame vorm was hier minstens zo algemeen als de f. brachyptera.

25. *Conostethus friscus* Wgn. De in mijn eerste wantsenbijdrage (1952) vermelde *C. salinus* J. Sb. blijkt tot de nieuwe door WAGNER (1952) beschreven soort *friscus* te behoren. Mijn materiaal werd door de auteur gerevideerd. Waarschijnlijk behoren de door RECLAIRE (1932) in zijn Naamlijst (en de vervolgen daarop) vermelde exemplaren van *salinus* eveneens tot *friscus* en is het twijfelachtig of *salinus* wel in ons land voorkomt. De nieuwe soort is aan de Zeeuwse buitenwateren niet zeldzaam en komt vooral op *Juncus Gerardi* Loisl. voor, zowel aan de Ooster- als aan de Westerschelde.

26. *Orthonotus rufifrons* (Fn.), Oostkapelle, 24.VII.1953, één ♂ en twee ♀♀ geslept op een bospad.

27. *Plagiognathus litoralis* Wgn. is aan de Zeeuwse kusten niet zeldzaam op *Artemisia maritima* L.

28. *Chlamydatus saltitans* (Fn.), Vrouwenpolder, 26.VI.1954, de f. macroptera in aantal onder op de grond uitgespreide grasstengels op een zilt terrein; Borssele (de Kaloot), 27.VI.1954, een ♂ macr. en een ♀ brach., eveneens onder zoutminnende grassen.

29. *Sthenarus rotermundi* (Sch.), Nieuw- en St. Joosland, 20.VII.1950, in groot aantal op abeel.

30. *Dicyphus pallidus* (H.-S.), Oostkapelle, 24.VII.1953, in aantal op *Melan-dryum dioecum* Sim., tezamen met *D. globulifer* (Fn.) en *D. errans* (W.).

SMITHSONIAN
INSTITUTION FEB 24 1960

31. *Orthocephalus coriaceus* (F.), (*mutabilis* Fn.), Nisse, VII.1953, 1955 en 1956, in klein aantal op *Centaurea nigra* L. op warme dijkhellingen.

32. *Halticus apterus* (L.), Nisse, 9.VIII.1953, een brachypteer ♀ gesleept op een zonnige dijkhelling.

33. *Fieberocapsus flaveolus* (Rt.) werd in een tweetal Zeeuws-Vlaamse moerasjes op de bodem, aan de voet van *Juncus* en grassen gevonden: Hoek, VII-VIII.1954 in klein aantal; Hoofdplaat, 9.VIII.1959, ruim 40 exemplaren, verschillende paren in copula. Laatstgenoemde vindplaats bezocht ik een week later nog eens en kon toen met moeite nog 1 ♀ vinden. Alle gevangen exemplaren behoren tot de f. brachyptera. GRAVESTEIN (1952) meldde deze soort voor het eerst uit ons land van Texel. Zij zal bij deugdelijk onderzoek van moerassige biotopen wel niet zo zeldzaam blijken te zijn. STICHEL (1957) meldt dat deze soort op Delphaciden jaagt.

34. *Megaloceroea recticornis* (G.). Een verrassing was de vangst van deze grote Miride in het polderland van Zuid-Beveland. Zij komt daar voor op enkele op het zuiden liggende dijkhellingen op hoge grassen: Nisse, 18.VII.1953, één ♀; idem, 29.VII.1953, één ♂; Borssele, 6.VIII.1955, één ♀; idem, 21.VIII.1956, één ♀. Tot voor kort was deze soort alleen uit Z.-Limburg bekend, waar ik haar o.a. op de bekende helling bij Bemelen in aantal ving (4.VII.1951). Zij werd echter de laatste tijd ook bij Wageningen gevonden (COBBEN, 1953). De Zeeuwse vondsten zijn niet zo verwonderlijk als men let op de verspreiding in Engeland, waar deze soort eveneens en uitsluitend in de kuststreken voorkomt (BUTLER, 1923).

35. *Trigonotylus psammaecolor* Rt. komt in Zeeland aan de kust overal voor waar helm groeit. Ik vond haar op Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland en aan de Zeeuws-Vlaamse kust. De imaginale periode van deze soort duurt niet veel langer dan veertien dagen en valt van eind juni tot midden juli.

36. *Teratocoris lineatus* Wgn. Deze door E. WAGNER (1952a) beschreven soort, die ook in ons land op Texel werd gevonden (GRAVESTEIN, 1952), bleek voor te komen op *Juncus maritimus* Lam. op een zilt terrein aan de Braakman bij Hoek. Imagines werden gevonden vanaf half juni tot half juli van de jaren 1954 tot en met 1957. De ♂♂ van deze soort zijn zeer spoedig verdwenen, in juli vangt men bijna uitsluitend ♀♀.

37. *Phytocoris dimidiatus* Kbm., Oostkapelle, 25.VI.1958 in klein aantal op lage eiken in de duinen.

38. *Phytocoris reuteri* Sd. vond ik enkele malen in aantal in verwaarloosde (niet-bespoten) boomgaarden op appelbomen, die sterk met bladluizen en mijten waren bezet: Nieuw- en St. Joosland, 7.VIII.1949; Nisse, 5.VIII.1954 en 28.VIII.1954.

39. *Adelphocoris seticornis* (F.) komt in enkele moerasjes in Zeeuws-Vlaanderen voor: Hoek, 10.VII.1954 en 17.VIII.1954; Hoofdplaat, 19.VII.1959, op beide vindplaatsen in aantal op *Vicia* en *Lathyrus*. Behalve de nominaatvorm werden gevonden de f. *plagifera* Rt., f. *pallidipennis* Rt. en f. *femoralis* Wgn. De laatstgenoemde vorm was nog niet uit ons land gemeld.

40. *Stenotus binotatus* (F.) is niet zeldzaam op enkele plaatsen op Zuid-Beveland ('s-Heer Arendskerke, Nisse) en in Zeeuws-Vlaanderen (Hoek, IJzendijke). Op Walcheren kon ik haar tot dusverre niet vinden. De soort heeft kennelijk

een voorkeur voor beschutte en grazige plekken aan dijkellingen en in beboste moerasjes.

41. *Polymerus (Poeciloscytus) palustris* Rt., Hoofdplaat, VI-VII.1959, drie ♂ ♂ en vijf ♀ ♀ op *Galium palustre* L. in een beschut moerasje.

42. *Temnostethus gracilis* Hv., Nisse, 5.VIII.1954, in klein aantal op appelbomen.

43. *Tetraphleps bicuspis* (H.-S.), Oostkapelle, IX.1953 in groot aantal op *Larix*.

44. *Loricula elegantula* (Bär.), Nisse, 22.VII.1956, vier ♀ ♀ op appel.

45. *Nabis boops* Schi., Hoek, 17 en 22.VIII.1954, telkens 1 exemplaar der f. brachyptera op vochtig terrein onder *Juncus* en grassen, tezamen met *Fieberocapsus flaveolus* (Rt.). GRAVESTEN (1955) meldt de soort van Terschelling, terwijl COBBEN (1958) vindplaatsen uit Limburg en Gelderland geeft.

46. *Salda mülleri* (Gml.) (faun. nov. spec.). Hoofdplaat, in een sterk met wilgen begroeid moerasje, op open plekken tussen de struiken. De soort werd in aantal verzameld van 24.V.1959 tot 28.VI.1959. Op 21.VI werden de meeste exemplaren gevangen (15). Larven werden slechts weinig gevonden. De dieren houden zich meestal verscholen op de bodem en leven solitair. Slechts bij zeer warm weer zag ik ze rondspringen. Het vangen van een grote serie kostte veel moeite, men dient de vegetatie op de bodem van het moeras zeer zorgvuldig af te zoeken. Het merendeel der gevangen exemplaren behoort tot de f. brachyptera, slechts 2 macroptere ♀ ♀ werden gevonden. De heer COBBEN, die het gehele materiaal onderzocht, zal t.z.t. over de verwantschap van deze soort met *S. morio* Zett. publiceren.

47. *Saldula palustris* (Dgl. & Sc.) is op zilte terreinen in Zeeland algemeen, in tegenstelling tot *S. pallipes* (F.), die veel zeldzamer is. Mijn materiaal van beide soorten werd door de heer ED. WAGNER gerevideerd. COBBEN (1957) noemt reeds een reeks vindplaatsen uit ons land voor *palustris*, alle van de kust.

48. *Acalypta gracilis* (Fb.), Cadzand, 4.VIII.1953, twee exemplaren in droog mos in de duinen.

49. *Tingis ampliata* (H.-S.), Borssele, 14.VI.1953, acht exemplaren op *Cirsium arvense* Scop.

50. *Catoplatus fabricii* (Stal), Hoek, 2.VI.1957, vier exemplaren op *Chrysanthemum Leucanthemum* L.

51. *Physatochila dumetorum* (H.-S.), Nisse, 4.IX.1957, in klein aantal op meidoorn.

52. *Monanthia symphyti* (Val.), Hoek, VI-VIII, in groot aantal op smeerwortel.

53. *Berytinus clavipes* (F.), Nisse, 17.VII.1959, ruim 60 exemplaren op een droge dijkelling aan de voet van grassen. Bij deze vangst bevonden zich 2 ♂ ♂ en 18 ♀ ♀ van de f. macroptera. Het verschil in halsschildvorm tussen de f. brachyptera en de f. macroptera, in geen enkel handboek duidelijk vermeld, is dermate groot, dat men aanvankelijk denkt met twee soorten te doen te hebben. Bij de f. brach. is het halsschild op de bovenzijde vlak, de zijranden bijna evenwijdig; bij de f. macr. is het halsschild op de bovenzijde bultig gewelfd, de zijden naar de basis sterk verbreed. Laatstgenoemde vorm schijnt zeldzaam te zijn, o.a. SAUNDERS (1892) zegt deze vorm nooit te hebben gezien. Het verschil in ontwikkeling van de membraan is bij beide vormen niet zeer opvallend. Het is daarom misschien beter te spreken van de macroptere en de submacroptere vorm.

Deze soort was tot dusverre uitsluitend van Z.-Limburg en Nijmegen gemeld.

54. *Berytinus signoreti* (Fb.), Domburg, 11.VIII.1953, één exemplaar op een duinhelling aan graswortels.

55. *Cymus melanocephalus* Fb., Oostkapelle, VII-VIII.1953 in groot aantal op *Juncus* in vochtig duinterrein; Nisse, 5.VII.1953, één exemplaar op *Scirpus* aan de rand van een plasje. Deze nog maar kort in ons land bekende soort blijkt dus niet alleen in Limburg voor te komen.

56. *Drymus reyii* Dgl. & Sc. (*picinus* Rey) is op enkele plaatsen niet zeldzaam, vooral op vochtig terrein: Oostkapelle, Vrouwenpolder en Nisse. Een enkele maal vond ik deze soort samen met *D. brunneus* (R. Sb.) en *D. sylvaticus* (F.) overwinterend in veenmos rond een bospoeltje. De soort is kortgeleden door WAGNER (1954) van *D. sylvaticus* afgesplitst, m.i. terecht. Ook bij gemengd voorkomen levert de determinatie geen moeilijkheden op. COBBEN (1958) schijnt enige twijfel te koesteren aangaande de specifieke waarde van *reyii*.

57. *Tapbropeltus contractus* (H.-S.), Ritthem, 27.IV.1952, vier exemplaren op de muren van fort Rammekens, aan plantenwortels.

58. *Coreus scapha* F., Nieuwvliet, 3.VIII.1953, in groot aantal met larven op *Cynoglossum* in de duinen.

59. *Chlorochroa pinicola* (Ms.). Deze in ons land niet gewone soort blijkt in aantal voor te komen op aangeplante *Pinus Mugo* Turra in de waterleidingduinen bij Oranjezon (gem. Vrouwenpolder). De dieren zitten in de toppen van deze manshoge dennestruiken. De grootste vangsten werden in de herfst gedaan (o.a. IX-X.1952 in groot aantal), doch ook op 24.V.1953 werd de soort op deze vindplaats aangetroffen. In het buitenland blijken de larven van deze wants soms van beperkte betekenis te zijn voor de bestrijding van eieren en rupsen van *Bupalus piniarius* L. (JAHN, 1942). Deze auteur vond een zekere correlatie tussen het massaal optreden van de spanner en de wants in West-Slowakije. De imagines leven ook volgens haar in de boomkruinen en zijn dus moeilijk bereikbaar. Haar kweekproeven wezen uit, dat larven, gevoed met rupsen en dennenaalden, langer bleven leven dan die, uitsluitend met naalden gevoed. Het dieet is dus waarschijnlijk gemengd. De zeldzaamheid van deze wants in ons land is dus misschien slechts schijnbaar. Men zal moeten zoeken in de kruinen van dennebomen, wat in mijn geval geen moeilijkheden opleverde.

60. *Jalla dumosa* (L.), Hoek, 22.VIII.1954, een ♂ op de bodem in een droogstaand moerasje, onder gras.

61. *Cydnus nigrinus* (F.), Zoutelande, 17.V.1953, één exemplaar op het strand lopend.

Zusammenfassung

Faunistische und oekologische Notizen über Wanzenarten aus den südwestlichen Teilen Hollands (Provinz Zeeland). Neu für die holländische Fauna wird *Salda mülleri* (Gml.) verzeichnet. Diese Art wurde in einem stark mit Weiden bewachsenen Sumpfbereich an der Scheldemündung, auf offenen Stellen am Boden gefunden. In diesem Sumpfbereich wurde auch in Anzahl *Fieberocapsus flaveolus* (Rt.) gefangen. Die nirgendwo deutlich erwähnten Halsschildunterschiede zwischen f. brach. und f. macr. des *Berytinus clavipes* (F.) werden kurz beschrieben.

ben. Die seltene f. macr. von *Bryocoris pteridis* (Fn.) wurde in grosser Zahl auf *Athyrium filix femina* Roth. gefunden.

Literatuur

- BRAKMAN, P. J., 1952, Zeeuwse Wantsenvangsten I. — *Ent. Berichten* 14 : 129—131.
- BUTLER, E. A., 1923, A biology of the British Hemiptera-Heteroptera. — London.
- COBBEN, R. H., 1953, Bemerkungen zur Lebensweise einiger holländischen Wanzen (Hemiptera-Heteroptera). — *Tijdschr. Ent.* 96 : 169—198.
- , 1957, Beitr. z. Kenntnis der Uferwanzen (Hem. Het. Fam. Saldidae) — *Ent. Berichten* 17 : 245—257.
- , 1958, Biotaxonomische Einzelheiten über niederländische Wanzen (Hemiptera, Heteroptera). — *Tijdschr. Ent.* 101 : 1—46.
- GRAVESTEN, W. H., 1952, Negen nieuwe wantsen voor de Nederlandse fauna (Hem., Heteropt.). — *Tijdschr. Ent.* 95 : CXIV—CXIX.
- , 1955, Oecologische gegevens omtrent *Nabis boops* Schioedte (Hemiptera-Heteroptera). — *Ent. Berichten* 15 : 395—397.
- JAHN, Else, 1942, *Chlorochroa pinicola* M. R., Beitrag z. Morphologie und Lebensweise. — *Zeitschr. angew. Ent.* 29 : 164—175.
- RECLAIRE, A., 1932, Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera). — *Tijdschr. Ent.* 75 : 59—258.
- SAUNDERS, E., 1892, The Hemiptera Heteroptera of the British Islands. — London.
- STICHEL, W., 1957, Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen, II Europa, 2 : 540—541.
- WAGNER, Ed., 1952, *Conostethus friscus* nov. spec., eine neue Miriden-Art von der deutschen Nordseeküste (Hemipt., Heteropt.). — *Schrift. naturw. Ver. Schleswig-Holstein* 26 : 5—8.
- , 1952a, *Teratocoris lineatus* nov. spec., eine neue Miridenart (Hem. Het.) — *Ent. Berichten* 14 : 158—160.
- , 1954, *Drymus picinus* Rey, eine bisher übersehene Lygaeidenart (Hem. Het.) — *Schrift. naturw. Ver. Schleswig-Holstein* 27 : 34—35.
- Nieuw- en St. Joosland (Walcheren), Wilhelminastraat 21.

Linssen, E. F., *Beetles of the British Isles I en II*, Frederick Warne & Co., Ltd., Londen, 1959. Prijs 30 sh.

Twee nieuwe deeltjes in de bekende „Wayside and Woodland Series”, ditmaal over Coleoptera, waarbij de schrijver ook de Strepsiptera rekent. De boekjes zijn keurig verzorgd met vele uitstekende afbeeldingen in zwart en wit en een 63-tal gekleurde platen, die ik over 't algemeen niet erg geslaagd vind, zowel wat kleur als vorm der afgebeelde dieren betreft. De nomenclatuur is zeer modern; over de juistheid der gebruikte namen kan ik niet oordelen, maar wat ik de schrijver zeer kwalijk neem is het feit, dat hij van de geslachtsnamen en de synoniemen geen enkele auteursnaam vermeldt. Verder kort hij alle auteursnamen zo drastisch af, dat zij nagenoeg onherkenbaar worden, zodat de lijst achterin zeker niet overbodig is.

Alle in Engeland voorkomende geslachten worden genoemd en de meeste afzonderlijk behandeld, zij het uiteraard vaak zeer kort. Van de meeste behandelde soorten worden uitvoerige biologische gegevens vermeld. Aan het eind van elk deel bevindt zich een uitvoerige literatuur-opgave en een lijst van vaktermen. — S. VAN HEIJNSBERGEN.

Stichel, W., Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen, II, Europa. Vol. 3, Heft 5, p. 129—160. In deze aflevering wordt een begin gemaakt met de Reduviinae.

Vol. 3, Heft 6, p. 161—192. Hiermee is dit belangrijke werk gevorderd tot *Himacerus*. — KR.